

dóan került sor az algyői olajfinomítótól DK-re található SZBT-2 tervezett gyújtóállomást övező gázvezeték nyomvonalának leletmentő ásatására. A kutatott terület a Völgy-köz nevű határrésztől ÉK-re, két, korábban nyilvántartott lelőhely között található. A régészeti felügyelet során 2008. április 21-én, a gázgyújtó állomáshoz vezető műút D-i oldalán egy nagyobb szarmata gödör feltárta rajzolódott ki a közel 2 m széles nyomvonalban. Az április 22–28. között zajló feltárás során összesen 4 késő szarmata objektumot lehetett elkülöníteni. A kutatott mintegy 40 m hosszú területen több helyen élővezetékek haladtak keresztül. Ezek árkai több esetben megbolygatták az objektumokat.

A szarmata telepobjektumok közül a legjelentősebb egy füstölőbokr, melyet sikerült teljesen kibontani. Egy korábbi agyaggyertya gödörre rátelepedő tűztérből É-i és D-i irányban egy-egy kürtő indult a két hosszúkás téglalap alakú füstölőgödrök felé. Utóbbiakban számos állatcsont mellett csak gyér számú korongolt kerámia került elő. A feltárás további objektumai agyaggyertya gödrök voltak. Jellemző volt ezeknél a betöltés felső harmadának leletgazdagsága: számos félgömbös testű tál, felsőfüles edény töredéke került elő ezekből.

A leletanyag a Móra Ferenc Múzeum régészeti gyűjteményébe került.

Munkatársak: Benedek András, Nagy Norbert, Törőcsik István.

PÓPITY DÁNIEL

377. Szeged-Algyő, SZGT-2. jelű kút

(Csongrád megye) Sza, I

A Szőreg-1. Biztonsági Gáztározó SZGT-2 jelű kútjának építéséhez kapcsolódóan két területen is végeztünk régészeti kutatást.

2008. március 5–13. között a kút területén dolgoztunk, ahonnan az előzetes terepbejárás során szarmata telepre utaló kerámia került elő. A lelőhely Algyő határában, a 47. sz. főutat Tápéval összekötő műút K-i oldalán, az iparteleptől 300 m-re É-ra található, egy ÉNy–DK-i irányú lapos dombháton. Itt a dombhát ÉNy-i végén, a 720. sz. kútponttól D-re került sor a megelőző feltárára. A 880 m² nagyságú, szabálytalan sokszög alakú szelvényben összesen 5 objektumot (2 árok és 3 gödör) tártunk fel. Ebből 3 objektum késő szarmata kori, egy árok ismeretlen korú, egy pedig újkori volt. Az értékelhető szarmata kori jelenségek a szelvény D-i, alacsonyabb sarkában sűrűsödtek. Itt egy nagyobb méretű, tölcéses szájú gödör betöltésében több helyen égett fadarabok maradványait figyeltük meg.

2008. április 7–26. között az SZGT-2 jelű kút márciusban feltárt fúrásponjtól induló bekötővezeték közel 1 km hosszú nyomvonalán kutattunk. A nyomvonal DK-i irányba haladva több korábban regisztrált lelőhelyet érintett, amelyek azonban részben fedték egymást. A régészeti kutatást az élő vezetékek miatt 10 szelvényben, mintegy 5 m szélességben végeztük. Ennek

szórán 53 régészeti objektumot különítettünk el. Közülük a legtöbb a késő szarmata korból származó telepjelenség. Ezeket több esetben legújabb kori épületmaradványok és gödrök bolygatták. A szarmata gödrök legnagyobb része méhkas alakú, 1–2 m átmérővel, de előkerült több alaktalan agyaggyertya gödör is 3–4, sőt egy esetben 7 m szélességgel. A legtöbb gödörre jellemző volt, hogy felső harmaduk tartalmazta a leletek döntő többségét. Ezt a felső barnás, omladékos, paticsos betöltést leletben szegényebb kötöttebb és agyagosabb fekete humusz követte. Az objektumok között a gödrökön kívül előkerült egy sekélyen az altalajba mélyített, 3 m széles és 3 m hosszú épület is, középen cölöplyuk helyével. A szelvényt több esetben keresztező árkok V és U keresztmetszetűek voltak. A nyomvonal legdélekeletibb végén két párhuzamosan futó árok került elő. Mivel ezek után telepjelenségek nem mutatkoztak, telephatároló árkoknak határoztuk meg őket.

A szarmata gödrökből, árkokból előkerült leletanyag összetétele változatos: állatcsontokon, és kagylón kívül számos kézikorongolt és kézzel formált fazéktöredék, fedőtöredék, csupor, korongolt tálak, felsőfüles edények töredékei kerültek napvilágra. Az egyik méhkas alakú gödörben egy ép, lilás színű amphora alakú füles üveggyöngy került elő.

A nyomvonalban feltárt szarmata objektumok leletanyagának összetétele hasonló a korábban feltárt SZGT-3 és SZGT-2 jelű kút területén talált objektumok leletanyagához.

A leletanyag a Móra Ferenc Múzeum régészeti gyűjteményébe került.

Munkatársak: Benedek András, Nagy Norbert, Törőcsik István.

PÓPITY DÁNIEL

378. Szeged-Algyő, SZGT-3 jelű kút

(Csongrád megye) Sza, Kú

A Szőreg-1. Biztonsági Gáztározó SZGT-3 jelű kútjának építési területén 2008. január 21. és február 12. között végeztünk megelőző régészeti feltárást.

A lelőhely Algyő határában, a 47. sz. főutat Tápéval összekötő műút K-i oldalán, a Süli-tanyától 100 m-re ÉNy-ra található, egy ÉNy–DK-i irányú lapos dombháton. A megelőző feltárás során lehumusztolt 1537 m²-en összesen 55 objektumot tártunk fel. A téglalap alakú szelvényben az objektumok egyenletesen oszlottak el. A legtöbb objektum a szarmata korszak késői, hun kori periódusára datálható telephez tartozott, de előkerült pár újkori és ismeretlen korú objektum is.

A szarmata objektumok döntő többsége gödör: főleg méhkas, vagy tölcés alakú, ovális, és kerek átmetszettel. Több gödörben átégés nyomát figyeltük meg. Az ásatás legnagyobb objektuma egy agyaggyertya gödörkomplexum volt. A gödrök mellett 3 árkot is feltártunk, vízelvezető és kerítő funkcióval. Egy esetben egy füstölő maradványát is sikerült kibontani. Ennek

hosszúkás munkagödörben több római mázas kerámia-töredék mellett egy bronz, oldalt hajlított lábú fibula is előkerült. Az objektumok között található egy kissé földbe mélyített, középen cölöplyukkal ellátott ház, melynek padlóján, a ház rövidebbik oldala mentén 5 orsókarika feküdt.

A feltárás legkülönösebb objektuma azonban a szelvény K-i sarkában előkerült 2 m mély, 340 cm hosszú, 260 cm széles objektum maradványa. A „jégverem”-szerű akna É-i oldalán lépcsősen tagolt padka húzódott, amely egy, a sárga aljtalajból kialakított fallal kapcsolódott a mélyebb aknához. Összességében jellemző a nagyobb szarmata objektumokra, hogy irányuk ÉK-DNy-i, vagyis tengelyük a mélyebb fekvésű terület felé mutat.

A leletanyag a Móra Ferenc Múzeum Régészeti Gyűjteményébe került.

Munkatársak: Benedek András, Gábor Szilvia, Nagy Norbert, Törőcsik István.

PÓPITY DÁNIEL

379. Szeged-Algyő, SZGT-6 jelű kút

(Csongrád megye) Kú, I

2008. január 17–23. között megelőző régészeti feltárást végeztünk a Szőreg-1. Biztonsági Gáztározó építéséhez kapcsolódóan az SZGT-6 jelű kút területén. A lelőhely Algyő határában, a 47. sz. főutat Tápéval összekötő műút K-i oldalán található, a Herceg-tanyától 200 m-re É-a. Az előzetes terepbejárás során szarmata és bronzkori telepre utaló kerámia került elő a területről.

A feltárt 1247 m² nagyságú terület D-i része üresnek bizonyult, a szelvény É-i részén azonban 12 objektumot találtunk. Keltezni csak egy kora újkori árok szakaszt lehetett biztosan, a többi objektum korát leletanyag hiányában nem tudtuk megállapítani.

Munkatársak: Benedek András, Nagy Norbert.

PÓPITY DÁNIEL

380. Szeged-Algyő, külterület

(Csongrád megye) Sza

A Szőreg-1. Biztonsági Gáztározó kútjaihoz vezető nyomvonalszakaszon végeztünk megelőző feltárásokat 2008 májusában.

Az SZGT-13 jelű kúthoz vezető II. nyomvonalszakasz építési területén május 5–9. között dolgoztunk. Ugyanezen a lelőhelyen márciusban már végeztünk ásatást mintegy 900 m²-en. Akkor egy szarmata időszakra datálható települést sikerült feltárnunk. Májusban a korábbi feltárás területéhez kapcsolódó gázvezetékszakaszon végeztünk ásatást. A sárga, sárgásbarna altalaj 40–50 cm mélységben jelentkezett. Ezen a szinten közel egyenletes eloszlásban több objektum foltja bontakozott ki. Az ÉK-DNy-i tengelyű nyomvonalszakaszban lévő szelvény nagysága a feltárás végére közel 1000 m² lett. Az átvizsgált területen 50, csak településre utaló jelenség került elő. Zömük gödör volt (43), de árok (4), 2 kemence és

1 cölöplyuk is napvilágra került. Az 50 objektum közül 13-ból nem került elő korszakhatározó leletanyag, de a település szerkezet alapján egyértelműen a szarmata korszakra datálhatóak azok is. Az előkerült régészeti objektumok többsége agyaggyerő gödör volt, amelyek közül több méhkas alakú, de voltak ovális, illetve kör alakúak is. Az objektumok közül jelentősnek tarthatjuk a terület É-i részén előkerült sütőkemencét és a hozzá tartozó hamusgödört.

Algyő 57. lh., Czirok Mátyás földje: A gáztározó III. megelőző feltárási szakasz területén május 19–30. között dolgoztunk. A felső termőrétteg alatt mintegy 50–60 cm mélyen értük el a sárga altalajt. A humusz eltávolítása mellett folyamatosan végeztük a felület nyesését. A Ny-K-i hossz tengelyű, két, téglalap alakú szelvény nagysága 1100 m² lett. A vizsgált területen egyenletes eloszlásban 41 településre és temetkezésre utaló jelenség került elő. Többségük gödör volt (33), de pár árok (5) és 1-1 cölöplyuk, kemence és sír maradványa is napvilágra került. Többségük a szarmata korszakra datálható, kisméretű gabonatarló gödör, amelyek közül több méhkas alakú, de voltak ovális, illetve kör alakúak is. Az objektumok közül jelentősnek tarthatunk egy alig megmaradt kemence kerámiával kirakott sütőfelületét és egy közel K-Ny-i tájolású, rendkívül rossz megtartású, melléklet nélküli temetkezést.

PALUCH TIBOR

381. Szeged-Fertő, Magda-tanya (CSMD 21. lh.)

(Csongrád megye) Sza, A

A lelőhely Szeged É-i határában, a Csongrádi úttól K-re található, egy kissé kiemelkedő területen, a Magda-tanyától D-re. A nyomvonal építését megelőző feltárások során a CSMD 17. lelőhelyen történtek régészeti munkálatok, ahol mindössze 1, az Árpád korra keltezhető jelenség került elő. Mint később kiderült, a munkálatok során előkerült település nyomai egészen a korábban feltárt szelvényig húzódtak, közel 550 m hosszan.

2008. június 25. és július 3. között 27 objektumot tártunk fel. A jelenségekből – pár szarmata szórvány mellett – döntően az Árpád korra keltezhető anyag került elő. A hosszan elnyúló településen két sűrűbb szakaszt figyeltünk meg az amúgy igen szórta elhelyezkedő jelenségek mellett. A feltárt terület K-i harmadában viszonylag egymás közelében több árokból álló tömb került elő, melyek közül kiemelendő két, közel azonos méretű körárok. A terület Ny-i harmadában került elő az ásatás legjelentősebb objektuma, egy nagyméretű szögletes kerítőárok több mint 40 m hosszan elnyúló szakasza. Az árok mentén – arra ráászva – két külső kemencét is találtunk. A leletanyag döntő hányada az árokból és az egyik kemence sütőfelülete alól került elő. Említésre méltó az árokból napvilágra került több korabeli pelyvás soványítású tégl töredéke, ami egy jelentősebb felszíni épület egykori meglétére enged következtetni. A lelőhelyet a nyomvonal teljes szélességében feltártuk.